

MF DNES: Sedlák, ten dneska tvrdej chleba má

25. 10. 2023

24. 10. 2023 - Mladá fronta DNES/Hovory z lán(ů) - Sedlák musí nejen dokonale znát své řemeslo, ale i stále se měnící předpisy. Na rozdíl od řidiče v písni Ladislava Vodičky nejen ty dopravní, ale také pro neúředníky mnohdy nesrozumitelná pravidla dotační a další zákonné požadavky. Ty, které definuje zákon, je nutné dodržovat, i kdybyste se rozhodli, že hodláte hospodařit bez veřejné podpory. Standardy se navíc zpřísnují, ať už jde o nakládání s přípravky na ochranu rostlin či o ochranu půdy před erozí. Dalo by se říct, že sedlák, ten tvrdej chleba má a vzhledem k tomu, že se surovina pro jeho výrobu na jeho finální ceně podílí minimálně, je pro něj stále těžší si ho za prvé koupit, za druhé tuto surovinu vyprodukovat.

Počítejte se mnou. Nejprodávanější chléb kmínový konzumní stál v září letošního roku 44,36 Kč za kilogram. Kilogram pšenice potravinářské se v současné době prodává za zhruba 4,5 Kč za kilogram. Zemědělec tak musí prodat cca 10 kg pšenice, aby si 1 kg tohoto chleba mohl koupit. V roce 2014 musel prodat cca 5 kg pšenice, aby si mohl koupit kilo chleba. Tehdy stál zhruba polovinu dnešní ceny, cena pšenice se pohybovala kolem čtyř korun za kilogram. Paradoxně loni, kdy se cena pšenice pohybovala mezi 6–8 korunami za kilogram, a kdy údajně zemědělci vykazovali „nehorázní zisky“, vychází tato matematika podobně jako roku 2014.

Kilogram chleba se v roce 2022 rovnal cca 5 kg pšenice. Co náklady na výrobní prostředky? Aby zaplatil hektar pronajaté půdy, musel zemědělec v roce 2014 prodat asi 500 kg pšenice, v roce 2023 už je to více než 1 000 kg pšenice. Na měsíční mzdu jednoho zaměstnance přišlo v roce 2014 cca 5 000 kg pšenice, zatímco v roce 2023 je to již 8 000 kg. Na nákup tuny močoviny pak bylo v roce 2014 třeba prodat cca 2 000 kg pšenice, zatímco v roce 2022 to bylo přibližně 5 000 kg. Proč porovnávám s rokem 2014? Valná většina v Česku obhospodařovaných hektarů dostává stejnou nebo nižší podporu než v tomto roce, tzn. vyšší náklady nekompensují dotace.

Měl by je kompenzovat trh. Kdo ho ovládá? U chleba konzumního si v prvním půlroce supermarketů přirážely cca 44 % z celkové ceny. Také mají jistě ve srovnání s rokem 2014 vyšší náklady. Ty ale mohou snáze promítnout do prodejní ceny. I to bude důvod, proč jich přibývá, zatímco do produkčního (nikoliv dotačního) zemědělství se příliš subjektů nežene.

Autor: Jan Doležal, prezident Agrární komory ČR